

УДК 339: 338.40: 330 (477)

JEL L19, L83, H 54,

DOI: 10.31471/2409-0948-2018-2(18)-18-25

Кісь Святослав Ярославович
доктор економічних наук, доцент
директор Інституту післядипломної освіти

Гуменюк Володимир Володимирович
доктор економічних наук, професор кафедри туризму

Кісь Галина Романівна
кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і адміністрування

Гречаник Богдан Васильович
кандидат економічних наук, доцент кафедри публічного управління і
адміністрування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
76019, Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15
e-mail: svjatkis@gmail.com

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ТА КУРОРТНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ

Анотація. В статті розглянуто проблеми функціонування об'єктів готельно-ресторанної та курортно-рекреаційної інфраструктури, які знаходяться у підпорядкуванні вітчизняних підприємств нафтогазового комплексу. Акцентовано увагу на тому, що до сфери управління нафтогазових підприємств України з повною або переважальною часткою державної власності належать санаторії, бази відпочинку, готельні та лікувально-оздоровчі комплекси, головним завданням яких є організація послуг проживання, харчування, відпочинку, лікування та оздоровлення працівників.

В результаті проведених досліджень з використанням об'єктивних характеристик галузевих закладів інфраструктури сфери обслуговування та експертного опитування встановлено основні проблеми їх функціонування в ринкових умовах, які, головним чином, пов'язані з високим ступенем зношення пасивної частини основних засобів та дефіцитом персоналу, професійна кваліфікація якого відповідає потребам закладу та вимогам конкурентного ринкового середовища. З метою підвищення ефективності використання потенціалу готельно-ресторанної та курортно-рекреаційної інфраструктури вітчизняного нафтогазового комплексу запропоновано першочергові заходи, пов'язані з необхідністю формування субстратегії розвитку об'єктів сфери обслуговування з акцентом на розвиток їх людських ресурсів.

Ключові слова: готельно-ресторанна інфраструктура, курортно-рекреаційна інфраструктура, нафтогазовий комплекс, людські ресурси, стратегія розвитку.

Kis Svyatoslav Yaroslavovych
Doctor of Economics, Associate Professor
Director of Postgraduate Education Institute

Gumenyuk Volodymyr Volodymyrovych
Doctor of Economics, Professor of Tourism Department

Kis Galina Romanivna
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Management and
Administration Department

Hrechanik Bogdan Vasilievich
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Public Management and
Administration Department
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
76019, Ivano-Frankivsk, Carpathian street, 15
e-mail: svjatkis@gmail.com

CONCEPTUAL BASES FOR THE DEVELOPMENT OF HOTEL & RESTAURANT AND RESORT & RECREATIONAL INFRASTRUCTURE OF THE OIL & GAS COMPLEX

Abstract. The article deals with the problems of the functioning of hotel & restaurant and resort & recreational infrastructure objects, which are subordinated to the domestic enterprises of the oil and gas complex. The emphasis is placed on the fact that in the sphere of management of Ukrainian oil and gas enterprises with full or predominant share of state property there are sanatoriums, recreation centers, hotels and health improving complexes, the main task of which is to organize services of accommodation, meals, rest, treatment and rehabilitation of workers.

As a result of conducted research with using the objective characteristics of sectoral infrastructure services, the expert survey identified the main problems of their operation in market conditions, which are mainly related to the high degree of depreciation of the passive part of fixed assets and the shortage of personnel whose professional qualifications meets the needs of the institution and the requirements of a competitive market environment. In order to increase the efficiency of using the hotel & restaurant and resort & recreational infrastructure potential of the domestic oil and gas complex, the priority measures related to the necessity of forming a substrategy of the development of service sector objects with an emphasis on the development of their human resources are proposed.

Key words: hotel and restaurant infrastructure, resort and recreational infrastructure, oil and gas complex, human resources, development strategy.

Постановка проблеми. В сучасних умовах, функціонування суб'єктів національного господарства характеризується, по перше, нестабільністю розвитку зовнішнього середовища, в якому виникають нові виклики та загрози, що потребують швидких та адекватних дій, а по друге – необхідністю динамічних змін та адаптації до нових умов таких елементів внутрішнього середовища як організаційна структура, технології та людські ресурси. Для будь-якої організації, незалежно від форми власності та виду господарської активності одним з найважливіших чинників ефективного розвитку слід вважати забезпеченість висококваліфікованим персоналом, який, використовуючи професійний досвід, знання, власний та залучений інтелект, здатен визначати та реалізовувати цілі, формувати ефективну організаційну структуру, залучати та використовувати техніку та технології на засадах оптимального співвідношення ресурсів і результату, здійснювати управління персоналом.

Окреслена вище проблематика, на наш погляд, є надзвичайно актуальною для суб'єктів господарювання, які виконують стратегічно важливі функції, пов'язані з розвитком національної економіки. До їх числа слід віднести вітчизняні підприємства нафтогазової галузі, яка, на сьогоднішній день, поєднує суб'єктів господарювання державної, приватної та змішаної форми власності, діяльність яких спрямована на реалізацію процесів пошуку, розвідки, буріння, видобування, транспортування, переробки ресурсів нафти і газу. Слід наголосити на тому, що вітчизняні нафтогазові підприємства з

70-ти тисячною кількістю залученого до роботи персоналу займають передові позиції на ринку праці серед суб'єктів господарського комплексу країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не заперечуючи необхідності забезпечення неперервного професійного (інтелектуального) розвитку людських ресурсів нафтогазових підприємств засобами формальної, неформальної та інших видів освіти [1, 2, 3], слід наголосити на актуальності та потребі наукового обґрунтування питань, пов'язаних з процесами формування, використання та зростання такої важливої складової людського капіталу як здоров'я людини. На наше переконання, саме запас здоров'я персоналу підприємства (фізичний та психоемоційний стан працівників) є головною мотиваційною передумовою здобуття нових знань, здібностей та навичок з їх подальшою трансформацією у корисний як для окремої особи, так і суб'єкта господарювання результат.

Не дивлячись на те, що забезпечення відповідного рівня здоров'я особи, насамперед, залежить від її власних активних дій, важливе місце у реалізації згаданого процесу відводиться менеджменту підприємства та створеній ним системі формування капіталу здоров'я, потенціалом та матеріальними складовими якої слід вважати підпорядковані підприємству такі інфраструктурні об'єкти як готелі, заклади харчування, бази відпочинку, курорти.

Актуальні проблеми розвитку сфери послуг, відтворення людського капіталу й підготовки фахівців з організації готельно-ресторанного бізнесу, курортної справи і туризму досліджували М. Бойко, П. Захарченко, Н. Ведмідь, С. Мельниченко, О. Тищенко, Т. Ткаченко, Н. Ушенко, І. Черниш та інші. Визнаючи незаперечну наукову та практичну значущість проведених досліджень, вважаємо, що питання професійної підготовки фахівців з готельно-ресторанної та курортної справи для закладів, що перебувають у підпорядкуванні підприємств нафтогазового комплексу, залишаються недостатньо опрацьованими як на теоретичному, так і методологічному рівнях. З урахуванням масштабів залученого персоналу, окремого дослідження потребують питання пов'язані з підготовкою менеджерів з готельно-ресторанної та курортної справи.

Зважаючи на вище викладене, **метою дослідження** є ідентифікація можливостей розвитку інфраструктурних об'єктів сфери послуг, підпорядкованих виробничим структурам нафтогазового комплексу та розробка рекомендацій щодо їх забезпечення фахівцями з готельно-ресторанної та курортної справи.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день нафтогазовий комплекс України представлений державними та приватними структурами, які реалізують процеси від пошуку та розвідки до переробки вуглеводнів. Основу нафтогазовидобувної та нафтогазотранспортної промисловості становлять чотири виробничі структури та апарат управління НАК «Нафтогаз України», на який покладено функції державного контролю та регулювання, головним чином, газового бізнесу від видобування до реалізації. Забезпечення надійного та безперебійного транспортування нафти як на нафтопереробні підприємства України, так і транзитом до європейських споживачів [4] – це один із стратегічних напрямів розвитку АТ «Укртранснафта». До складу нафтотранспортного підприємства входять філії: «Магістральні нафтопроводи «Дружба», «Придніпровські магістральні нафтопроводи» та «Південні магістральні нафтопроводи», які, за допомогою об'єктів виробничої структури, розташованих у різних регіонах країни та за її межами реалізують процеси транспортування нафти, капітального та поточного ремонту а також будівництва нафтопроводів, приймання нафти та її постачання внутрішнім споживачам.

АТ «УКРТРАНСГАЗ» – це головна газотранспортна та газозберігаюча компанія, основними видами діяльності якої є транспортування природного газу споживачам України, транзит природного газу через територію України до країн Західної і Центральної Європи, зберігання природного газу в підземних сховищах [5], в межах яких більше як двадцять тисячним колективом працівників реалізуються виробничі (основні)

та інші (забезпечувальні) процеси пов'язані з будівництвом, експлуатацією, реконструкцією, сервісним обслуговуванням магістральних газопроводів та об'єктів виробничої інфраструктури. Слід наголосити на тому, що 13-ть структурних підрозділів підприємства, які функціонують на правах філій розташовані в усіх областях України.

Головним, зважаючи на обсяги виробничої діяльності, газовидобувним підприємством держави є АТ «Укргазвидобування», в структуру якого входить 11 філій, в тому числі: 3 газовидобувні управління, управління з буріння свердловин, управління з переробки газу і газового конденсату, а також УГВ-Сервіс [6]. Основні процеси на підприємстві реалізуються за такими напрямками як пошук та розвідка родовищ, будівництво та буріння газових свердловин, видобування нафти і газу.

Нафтогазовидобувним підприємством з переважаючою часткою державної власності є нафтовидобувна компанія України ПАТ «Укрнафта», частка якої у загальному видобутку нафти з газовим конденсатом в Україні у 2017 році склала 65,7%, частка у загальному видобутку газу – 5,3% [7]. Нафтосервісні послуги (буріння та обслуговування свердловин), видобуток нафти і газу, переробку, транспортування та постачання газу реалізують 18-ть структурних підрозділів, розташованих у трьох областях України (Івано-Франківській, Чернігівській та Полтавській).

Враховуючи вище приведену об'єктивну характеристику діяльності ключових нафтогазових підприємств держави, приходимо до висновку про те, що головними спільними особливостями їх роботи є, по перше, необхідність залучення до виконання основних технологічних та інших допоміжних операцій персоналу, який відповідає широкому переліку професій від керівників та менеджерів до робітників, які реалізують найпростіші завдання [8], по друге – організація переважної більшості основних виробничих процесів (пошук і розвідка, буріння, видобування, транспортування) максимально віддалена від місць безпосереднього розташування виробничих об'єктів, що обумовлює необхідність роботи окремих категорій персоналу вахтовим методом, позмінним чергуванням та інше.

Приведені особливості дають підстави зробити припущення про їх специфічний вплив на формування капіталу здоров'я людських ресурсів нафтогазових підприємств, необхідність його врахування у стратегічних пріоритетах соціально-економічного розвитку нафтогазового комплексу, головним чином, за рахунок використання потенціалу об'єктів соціальної інфраструктури.

За багаторічний період існування у вітчизняній нафтогазовій галузі створено велику кількість об'єктів соціальної інфраструктури, головним призначенням яких стала організація процесів відпочинку, оздоровлення, проживання та харчування працівників нафтогазових структур. Наприкінці 90-х років, в період активної фази реформування нафтогазового комплексу згадані об'єкти були підпорядковані структурам, які належали до сфери управління вертикально-інтегрованої компанії НАК «Нафтогаз України». Тому, на сьогоднішній день, санаторії, бази відпочинку, оздоровчі комплекси, готелі, заклади харчування знаходяться у організаційному підпорядкуванні чотирьох виробничих структур (АТ «Укртранснафта», АТ «УКРТРАНСГАЗ», АТ «Укргазвидобування», ПАТ «Укрнафта» та НАК «Нафтогаз України»). Аналіз їх кількості на основі доступної офіційної інформації, з попереднім поділом за відповідними категоріями дозволив сформулювати наступні узагальнені дані (таблиця 1).

Таким чином, нафтогазові підприємства мають значний потенціал для розвитку об'єктів власної соціальної інфраструктури, головним призначенням яких є надання послуг гостинності, відпочинку, оздоровлення та лікування працівників. Аналізуючи за джерелами доступної інформації, географічні особливості розташування санаторіїв, баз відпочинку, оздоровчих комплексів, тощо, приходимо до висновку, що, по перше, об'єкти соціальної інфраструктури нафтогазового комплексу знаходяться, практично, у третині областей України (Волинська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Сумська, Полтавська, Миколаївська області), по друге, місця їх розташування – це, як

правило, гірські рекреаційні зони, морські узбережжя, території національних природних парків.

Таблиця 1 – Санаторно-курортні заклади, підпорядковані нафтогазовим підприємствам

Тип санаторно-курортного закладу	Кількість санаторно-курортних закладів, од.			
	АТ «Укртрансгаз»	АТ «Укртрансгаз»	АТ «Укргазвидобування»	ПАТ «Укрнафта»
Санаторії	-	1	-	1
Санаторії-профілакторії	-	-	1	2
Бази відпочинку, готельні комплекси	1	5	1	2
Оздоровчі комплекси	-	5	-	-
Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку	-	-	-	3

Важливими чинниками, які впливають на якість та ефективність послуг вище згаданих закладів є стан їх матеріально-технічного забезпечення та наявність висококваліфікованого персоналу. Зважаючи на обмеженість об'єктивної інформації, в рамках даного дослідження нами було прийнято рішення про проведення їх оцінки шляхом опитування експертів з числа науковців, теперішніх та колишніх працівників та власного візуального спостереження.

За результатами опитування 20 осіб та власних спостережень, нами узагальнено таку інформацію:

- середній термін експлуатації основних засобів у більшості лікувально-оздоровчих та відпочинкових закладів нафтогазової галузі становить понад 25 років, а більше 60% потребують повного оновлення;
- на інфраструктурних об'єктах сфери обслуговування використовується більше 50% морально застарілої техніки та технологій;
- санаторно-курортні заклади та бази відпочинку недостатньо мірою використовують рекреаційний потенціал територій, на яких вони розташовані;
- якісний та кількісний склад персоналу галузевих оздоровчих та відпочинкових закладів, дуже часто, не відповідає потребам надання курортно-рекреаційних послуг;
- працівникам нафтогазових підприємств, з врахуванням специфіки їх професійної діяльності та характеризується низькою часткою осіб (менше 5% від загальної кількості керівників та фахівців), які мають базову вищу освіту (напряму "Готельно-ресторанна справа" або спеціальність "Готельно-ресторанна та курортна справа");
- професійний розвиток (підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації засобами формальної та неформальної освіти) персоналу, який забезпечує діяльність об'єктів курортно-рекреаційної сфери, як правило, відбувається за власною ініціативою та за кошти самих працівників.

Одним з найбільших нафтогазових підприємств за кількістю підпорядкованих об'єктів оздоровчо-відпочинкової сфери є АТ «УКРТРАНСГАЗ». На сьогоднішній день, у структурі підприємства функціонує підрозділ (філія) «АГРОГАЗ», серед функцій якого є організація медичного обслуговування, відпочинку та оздоровлення населення

(працівників) [9]. На нашу думку, об'єктивні характеристики стану розвитку інфраструктурних об'єктів сфери обслуговування газотранспортного підприємства можна вважати достатньо репрезентативними, тобто такими, що відображають основні тенденції сучасного функціонування галузевих оздоровчих комплексів, баз відпочинку та напрями необхідних змін.

Перш за все, необхідно відмітити, що штат персоналу, який реалізує основні функції філії «АГРОГАЗ» становить 474,75 штатних одиниць, з яких 52 штатні одиниці – це апарат управління. Що стосується оздоровчо-відпочинкового напрямку діяльності, то станом на 01.01.2017 р. штатним розписом передбачено більше 180 штатних одиниць для забезпечення роботи оздоровчих комплексів та 8,5 – для функціонування відпочинкових баз. Особливу увагу привертає перелік посад керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців апарату філії «АГРОГАЗ» АТ «УКРТРАНСГАЗ», серед яких 5 штатних одиниць належать до апарату управління відпочинково-оздоровчої сфери. Відповідно до назв затверджених штатним розписом філії «АГРОГАЗ» посад, передбачено посади начальника відділу, провідного економіста, економіста 2-ої категорії, тобто фахівців, які здійснюють обліковий та кошторисний супровід надання оздоровчих та відпочинкових послуг.

За нашим припущенням, відповідно до назв затверджених посад, у штатному розписі філії «АГРОГАЗ» відсутні фахівці, які б за своїми посадовими обов'язками виконували функції, пов'язані, в першу чергу, з потребою активної інтеграції інфраструктурних об'єктів сфери обслуговування до ринкових умов (проведення маркетингових досліджень, організація надання готельно-відпочинкових та оздоровчих послуг, управління проектами у сфері туристичної, готельної та курортної діяльності, інше). На наш погляд, оздоровчі заклади, санаторії, бази відпочинку, підпорядковані філії «АГРОГАЗ», на сьогоднішній день, потребують кваліфікованих фахівців, які б забезпечували розвиток цих об'єктів на таких посадах як менеджер в готельному, ресторанному та санаторно-курортному господарстві, фахівець з готельного, ресторанного та курортного обслуговування, фахівець-аналітик з дослідження ринку (маркетолог), фахівець з організації дозвілля, проектний менеджер.

Вважаємо, що вище ідентифікована проблема забезпеченості інфраструктурних об'єктів сфери обслуговування нафтогазових підприємств фахівцями відповідної кваліфікації повинна вирішуватись двома шляхами: по перше, з використанням засобів формальної та неформальної освіти (підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації, тренінги, семінари та інше) по відношенню до осіб з числа персоналу, який фактично працює в санаторно-курортних та готельно-відпочинкових закладах, підпорядкованих нафтогазовим підприємствам; по друге, через залучення нових фахівців, які отримали вищу освіту (ступінь бакалавра, магістра) за спеціальністю готельно-ресторанна справа з акцентом на відповідні спеціалізації та освітні програми. Зважаючи на вище зазначену специфіку роботи персоналу нафтогазової галузі, яка, в свою чергу, обумовлює особливі потреби його оздоровлення та відпочинку, приходимо до попереднього припущення про необхідність перепідготовки або підготовки фахівців з незначним коригуванням змістовної частини навчального процесу. На нашу думку, головною зміною повинно стати ознайомлення майбутніх фахівців галузевої сфери обслуговування з особливостями організації процесів діяльності на нафтогазових підприємствах. В першу чергу, це дасть можливість більш ефективніше формувати пропозицію загальноприйнятих та специфічних оздоровчих та готельно-відпочинкових послуг, для задоволення як внутрішньогалузевого, так і ринкового попиту.

Другим, не менш важливим аспектом розвитку об'єктів курортно-рекреаційної інфраструктури філії «АГРОГАЗ» АТ «УКРТРАНСГАЗ» є їх матеріально-технічний стан. Середній термін експлуатації будівель та споруд, відповідно до джерел офіційної інформації [9], наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Термін експлуатації будівель та споруд філії «АГРОГАЗ» АТ «УКРТРАНСГАЗ»

Санаторно-курортні заклади	Середній термін експлуатації будівель та споруд, роки
ОК «Прикарпатська Ватра»	25,5
ОК «Газовик»	16,5
ОК «Голубий факел»	22
ОК «Карпати»	22,5
База відпочинку «Газовик»	20,5
База відпочинку "Світязь"	38
База відпочинку "Штормове"	10
База відпочинку "Берізка"	20,3
База відпочинку "Блакитний вогник"	42

Вважаючи приведені в таблиці 2 дані репрезентативними відносно більшості інфраструктурних об'єктів сфери обслуговування нафтогазової галузі, можна зробити припущення про середній по галузі термін експлуатації їх будівель та споруд на рівні 25 років. Така інформація дає підстави вважати більшість галузевих оздоровчо-відпочинкових об'єктів морально застарілими, які не відповідають сучасним вимогам до надання відповідних послуг, зокрема, в частині побутових умов відпочинку та оздоровлення споживачів послуг. В зв'язку з цим, об'єктам інфраструктури сфери обслуговування, які підпорядковані нафтогазовим підприємствам дуже складно надавати курортно-рекреаційні послуги в умовах зростаючих вимог клієнтів до їх якості і, як наслідок, конкурувати на внутрішньому ринку, який, за даними експертів [10], динамічно зростає.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Таким чином, цілком очевидно, що організація процесів розвитку соціальної інфраструктури вітчизняного нафтогазового комплексу потребує змін. Незважаючи на поодинокі приклади техніко-технологічного та архітектурного оновлення окремих об'єктів, слід наголосити на необхідності використання комплексного підходу до вирішення проблем. Першим і головним кроком у цьому напрямі повинна стати розробка та затвердження на рівні НАК «Нафтогаз України» субстратегії, яка б окреслювала основні напрями змін у сфері курортно-рекреаційної діяльності, з врахуванням результатів попередньо проведеного аудиту. Враховуючи високу цінність людських ресурсів у діяльності підприємств сфери обслуговування, ключовим елементом субстратегії пропонуємо вважати програму розвитку персоналу галузевих оздоровчих комплексів, баз відпочинку та інших об'єктів, яка повинна передбачати ідентифікацію потреб, вимоги до реалізації заходів з підготовки персоналу та очікувані результати. Перспективою подальших наукових досліджень за даним напрямом може стати розробка методичних рекомендацій та методологічних підходів до формування тактичних та стратегічних орієнтирів розвитку об'єктів оздоровчо-відпочинкової інфраструктури нафтогазової галузі. Крім того, не менш важливим завданням для науковців, які займаються проблемами організації та ефективності освітньої діяльності слід вважати розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо змісту, форм та видів освітніх послуг, спрямованих на формування сучасних якісних характеристик персоналу готельно-ресторанної та курортної інфраструктури нафтогазового комплексу

Література

1. Крижанівський Є. І. Організація безперервної освіти персоналу нафтогазової галузі України – головної умови збереження і нарощування її конкурентноздатності / Є. І.

Крижанівський, А.П. Андібур, І.М. Данилюк-Черних, В.П. Петренко // Нафтогазова галузь України. – 2014. – №4. – С. 3-8.

2. Данилюк-Черних І. М. Стан системи розвитку персоналу вітчизняних нафтогазових підприємств та організацій / І. М. Данилюк-Черних // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №9(159). – С. 305-313.

3. Кісь С. Я., Кісь Г. Р., Гнатюк І. А. Роль післядипломної освіти у професійному розвитку працівників підприємств нафтогазового комплексу. Економіка промисловості. – 2018. – № 2 (82). – С. 118–129.

4. Офіційний сайт АТ «Укртранснафта». Про компанію. URL: <https://www.ukrtransnafta.com/zagalna-informatsiya/>.

5. Офіційний сайт АТ «Укртрансгаз». Про компанію. URL: <http://utg.ua/utg/about-company/utg-today.html>.

6. Офіційний сайт АТ «Укргазвидобування». Про компанію. URL: <http://ugv.com.ua/uk/page/pro-kompaniu>.

7. Офіційний сайт АТ «Укрнафта». Про компанію. URL: www.ukrnafta.com/pro-kompaniyu.

8. Національний класифікатор ДК 003:2010 «Класифікатор професій», прийнятий наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 зі змінами. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_kls/op_dk003_2016.htm.

9. Паспорт підприємства філія «АГРОГАЗ». – К., 2016. – 45 с.

10. Робимо акцент на гастрономічному туризмі. Іван Ліптуга, президент Національної туристичної організації України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2421469-ivan-liptuga-prezident-nacionalnoi-turisticoi-organizacii-ukraini.html>

References

1. Kryzhanivskiy Ye. I. Orhanizatsiia bezperervnoi osvity personalu naftohazovoi haluzi Ukrainy – holovnoi umovy zberezhenia i naroshchuvannia yii konkurentnozdatnosti / Ye. I. Kryzhanivskiy, A.P. Andybur, I.M. Danyliuk-Chernykh, V.P. Petrenko // Naftohazova haluz Ukrainy. – 2014. – №4. – S. 3-8.

2. Danyliuk-Chernykh I. M. Stan systemy rozvytku personalu vitchyznianskykh naftohazovykh pidpriemstv ta orhanizatsii / I. M. Danyliuk-Chernykh // Aktualni problemy ekonomiky. – 2014. – №9(159). – S. 305-313.

3. Kis S. Ya., Kis H. R., Hnatiuk I. A. Rol pisliadyplomnoi osvity u profesiinomu rozvytku pratsivnykiv pidpriemstv naftohazovoho kompleksu. Ekonomika promyslovosti. – 2018. – № 2 (82). – S. 118–129.

4. Ofitsiyni sait AT «Ukrtransnafta». Pro kompaniiu. URL: <https://www.ukrtransnafta.com/zagalna-informatsiya/>.

5. Ofitsiyni sait AT «Ukrtransgaz». Pro kompaniiu. URL: <http://utg.ua/utg/about-company/utg-today.html>.

6. Ofitsiyni sait AT «Ukrhazvydobuvannia». Pro kompaniiu. URL: <http://ugv.com.ua/uk/page/pro-kompaniu>.

7. Ofitsiyni sait AT «Ukrnafta». Pro kompaniiu. URL: www.ukrnafta.com/pro-kompaniyu.

8. Natsionalnyi klasyfikator DK 003:2010 «Klasyfikator profesii», pryiniaty nakazom Derzhspozhyvstandartu Ukrainyvid 28.07.2010 № 327 zi zminamy. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_kls/op_dk003_2016.htm.

9. Pasportpidpriemstvafilii «АГРОГАЗ». – К., 2016. – 45 с.

10. Robymo aktsent na hastronomichnomu turyzmi. Ivan Liptuha, prezydent Natsionalnoi turystychnoi orhanizatsii Ukrainy. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2421469-ivan-liptuga-prezident-nacionalnoi-turisticoi-organizacii-ukraini.html>

Стаття надійшла до редакції 02.11.2018

Рекомендовано до друку д.е.н., проф. Дзьобюю О.Г.